

נא:

שור שנגח את הפרה פרק חמישי בבא קמא

מסורת הש"ס

עין משפט
נר מצוה

(א) (הכרזת) לילא תלת
מחציתין. (ב) עין כפפר
מ"ח. (ג) כלה לט: מדרש
מ"ח: כ"ב מ: (ד) (שמות
כ"א, ט) (ס) (ש"ס) (ז) (קדושין
כ"א, ט) (ח) (ד"ה רבנא),
(ט) (ד"ה דריסת).

הגהות הב"ח

(א) הו"פ ד"ה זה וז' וז'
וה"פ דה"פ למיפיד
כלים:

מוסף רש"י

ההשקפה שגורו הנאה
זה מזה אסורין ליכנס
לחצר. נחנך של שניהן
דכל חד אסור גרידא
הרגל של חצירו, וקא פיר
אין חצירה, דאסור הוא
לחלק חצירו ע"ל וס'א
לחלק חצירו ע"ל (נדרים
מ"ח) של זמן שלא חלקו
אם החצר נכנס כל אחד
בחלק חצירו וקא ליה כלא
יחל דבריו, שהרי נהנה
מחצירו שעתיד תחזור
(רש"י ב"ב מ"ז).

לימא סא. דקמני חייבין רבי היא דלמך לעיל (ע"ה) גבי חופר בור תשעה
הואיל ועבד בו שיעור נזקין דהו שותף בנזקין והכל דעבדי
קמאי שיעור מיתה הוו כולם שותפין בתשלומי מיתה: וסא.
דקמני אחרון חייב וראשון פטור: רבנן. דרביקין (ע"ה) אש"ר אחד ולא

שנים: אפילו רבנן מודו. דכי חייב
מיטעטא לחופר בור ט' כחצי דליכא
לחצויה מן והמת יהיה לו דהא
מסקנא דמילתא מן והמת יהיה לו
נפקא לן דההוא דעבד שיעור מיתה
מחייב ומיחיה כולה מילתא לא מצינו
למילף מינה דעיקר קרא לנדרנא
אחא: שלא היה זה הכל למיפס.
שהיה רחנה הרבה מש"ה פטור אף
בנזקין דלמחנין אש אחד ולא שנים
דהו ליה בחופר בור ט' ובה אחר
והשלמה לעשרה: סא וסא רבי.
דאילו רבנן י' היכי דפטרי חופר
ט' מנזקין פטרי נמי הכל לקמאי:
כגון שלא היה בו הכל לא למיפס
ולא לנזקין. הלכך ראשון פטור אף
בנזקין ואוליבא דרב דלמך (נ:) להכלו
ולא לחצו ואלביא דרבי אנטרין
לשניי שלא היה בו הכל אפי' לנזקין
דאילו היה בו הכל לנזקין הו ראשון
שותף לנזקין ולשמואל דלמך (נ:) אף
על החצויה חייבה מורה מוקי לה
בתלם ספוגות בנקטותיו דלן כלן
חכט: באנו למחלוקת רבי ורבנן.
לרבנן אחרון חייב בין לנזקין בין
למיתה לרבי אחר אחרון למיתה אחר
שניהן לנזקין: פשיטא. מה לי הוסיף
למטה מה לי הוסיף למעלה: מסו
דמימא. בין לרבי בין לרבנן אחרון
פטור דלאו הכלל דידיה קטליה:
טס טפס. החופר בור ט' ואחר
השלמו לעשרה וחזר אחרון וספס
ומילא עפר אחרו טפס שהוסיף:
טס. ספס כלשון ארמי. [סתמס]
דעבד שקליה. וראשון חייב בנזקין:
קמא ליה בנשואים. והוה ליה השתא
בור תשעה דאחרון וחייב מיתה
בנזקין: מיא מוסף הכלל: בריבב.
אחד חופר בור י' ובה חצירו והכריב
פיו: הרי מיטעט הכלל. ותכל לו
ברכה: הרי קירב הוסיף. שמיטעט
מקום מעמד רגלים ושמה לא היה
הולך השור עד מקום פי הכור
בנחמלה: וראשון מאימס מפיטור.
דניטעטן על השני היתה השמירה
דפשיטא לן דהני עבד דקמני מחני'
נשמש קאמר דאי דקמני מחני'
שעברו עליו שניהן זה אחר זה אחאי
ראשון פטור הרי גס הוא פשע:
דליו. כסוי הכור לכסותו שהראשון
פתחו ודלה ובה שני ומלאו ומסר לו
ראשון את כסיו הנזר: וסאי מדידיה
קממלא. ולא הו ליה שני שואל על
חלקו של ראשון שיהא כולו מוטל עליו
לשומרו הלכך אס היק שניהם חייבין
אכל מסר לו את הדלי נעשה זה
שומר שקיבל עליו לנשמו: לחלר.
של שניהן: לפוך שלו. כל היכא
דעיל יכול לומר זה חלקי
שאי בורר ומיה ליה ברירה:
ליקנייה בחוקס. משנחמס בו שהרי
קרקע נקנית בכסף בשטר ובחוקס:
משכסות

שלא היה בו הכרז פטירה. שהיה רחבו יותר מעמקו:
אי בהבא פטירה. הרבה הוא מיתה דהני דמיטעט הנלא מכל מקום
אס לא דהרמינ לא היה נוסף: השותפין שגורו הנאה
זה מזה אסורין ליכנס בחצר. בנדרים (דף מו:) מפרש בין יש

לימא הא רבי הא רבנן אמר רב זביד הא
והא רבנן עד כאן לא קאמרי רבנן אחרון
חייב אלא היכא דלא עבד קמא שיעור
מיתה אבל היכא דעבד קמא שיעור מיתה
אפילו רבנן מודו דכולן חייבין והא סיד
וכי"ד דקא עבד קמא שיעור מיתה וקתני
אחרון חייב אמרי התם שלא היה בו הכל
למיתה ובא אחר והוסיף בה הכל למיתה
איכא דאמרי אמר רב זביד הא והא רבי הק'
דקתני כולן חייבין שפיר הא דקתני אחרון
חייב כגון שלא היה בו הכל לא למיתה ולא
לנזקין ובא אחר והוסיף בו הכל בין
למיתה בין לנזקין אמר רבא "הניא אבן
ע"פ הבור והשלמה לעשרה באנו למחלוקת
רבי יורבנן פשיטא מהו דתימא למטה הוא
דהכלא דידיה קא קטיל ליה אבל למעלה
דלא הכלא דידיה קא קטיל אימא לא קמ"ל
בעי רבא טס טפס וסילק אבניו מהו מי
אמרינן מאי דעבד שקליה או דלמא נסתלקו
מעשה ראשון וקמה ליה כוליה ברשותיה
יחיקו: אמר רבה בר בר חנה אמר שמואל
בר מרתא יבור שמונה ומהן שני טפחים
מים חייב מ"ט כל טפס דמאי כתרי דיבשה
דמי איבעיא להו בור תשעה ומהן טפס
אחד מים מהו מי אמרינן כיון דלא נפיש
מיא לית ביה הכלא או דלמא כיון דנמיק
טפי אית ביה הכלא בור שבעה ומהן שלשה
טפחים מים מהו מי אמרינן כיון דנפיש
מים טפי אית ביה הכלא או דלמא כיון
דלא עמקא לית ביה הכלא יחיקו: בעא
מיניה רב שזיב מרבה הרחיבה מהו א"ל
הרי מיטעט הכלא א"ל אדרבה הרי קירב
הוסיף אלא אמר רב אשי נחוי אנן יאי
בהכלא מיית הרי מיטעט הכלא אי בחבטה
מיית הרי קירב הוסיף איכא דאמרי אמר

נה דין חלוקה וצין אין זה דין
חלוקה אסורים ואפי' שאין יכול
למחות ליכנס כשאין בו דין חלוקה
מימי יכול לאסור עליו מדי דהו
אמשיכר בית לחצירו שכול המשכיר
להקדיש דלמחא בתמכת ערכין
כפ' האומר משקלי (דף כ"א, וסס)
אפי' שאין יכול למחות צד השוכר
שלא ליכנס וא"ת ומ"ש מב"ח דלמי
ושקיל אפי' הקדיש שדכו אלא משום
ד' אכזה מוסף דמי שלא יאמר
כ' (סס דף ג:) וי"ל דשאני צ"ח
דגוף הקרקע יולא מתחת יד המקדיש
אכל גבי שוכר לעולם אין גוף
הקרקע יולא מתחת יד המשכיר:
זה נכנס בתוך ש"ו. השתא משמע
דלריתס הרגל אסור נמודר
הנאה ואפילו ר"ח כן יעקב לא שרי
אלא שותפין משום דכדלו נכנס אכל
כלא שותפין מודה דאסור דקפדי
אדריתס רגל דמשמע כסוף חוקת
בנחים (וכי"ד דף ט: וסס) וקשה
דכפ"ק דמגילה (דף ט. וסס) מן
אין בין המודר הנאה מחצירו למודר
ממנו מחלל אלא דריתס רגל וכלים
שאין עושין בזה אוכל נפש ופריך
בגמרא דריתס הרגל הא לא קפדי
ומאי קפדין הא משמע הכא דקפדי
ומפרש ר"ת דהי פריך החס דע"כ
בדריתס הרגל דלא קפדי כמו בנקעה
מיירי דאי נהיה דקפדי כגון
בחר א"כ אפי' נודר הימנו מחלל
יחא אסור כיון דקפדי א"כ כיוולא
בו משכירין ומינא בנדרים כפ' אין
בין המודר (דף ג:) וכל דבר
שאין עושה בו אוכל נפש מקום
שמשיכירין כיוולא בו אסור וצין דלא
קפדי אחאי אסור והוא הדין דהוה
מז' (א) למימר כלים הא לא קפדי:
בין

רב אשי נחוי אנן יאי מההיא גיסא נפל הרי קירב הוסיף ואי מאידך
גיסא נפל הרי מיטעט הכלא: איחמו בור שעומקה כרחבה רבה ורב יוסף
דאמרי "תרווייהו משמיה דרבה בר בר חנה דאמר משמיה דרבי מני חד
אמר לעולם יש בה הכל עד שיהא רחבה יתר על עומקה וחד אמר "לעולם
אין בה הכל עד שיהא עומקה יתר על רחבה: עבר עליו הראשון ולא
כסרה: וראשון מאימס מפיטור רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו משמיה
דרבה בר בר חנה דאמר משמיה דרבי מני חד אמר משמניהו משתמש
וחד אמר "משמסור לו דליו כתנאי המדלה מים מן הבור ובא חבירו
ואמר לו הנח לי ואני ארלה מים כיון שהניחו משתמש פטור רבי אליעזר
בן יעקב אומר משמסור לו דליו במאי קמפלגי רבי אליעזר בן יעקב
סבר יש ברירה האי מודייה קא ממלא והאי מודייה קא ממלא ורבנן
סברי אין ברירה אמר רבינא ואזרו לטעמיהו דתנן "השותפין שגורו הנאה
זה מזה אסורין ליכנס לחצר ר"א בן יעקב אומר "זה נכנס לתוך שלו וזה
נכנס לתוך שלו במאי קמפלגי ר"א בן יעקב סבר יש ברירה האי לרנפשיה
עייל והאי לרנפשיה עייל ורבנן סברי אין ברירה א"ר אליעזר "המוכר בור
לחבירו כיון שמסר לו דליו קנה היכי דמי אי בכספא ליקני בכספא אי
בחוקה ליקני בחוקה לעולם בחוקה יובעי למימר ליה לך חוק וקני וכיון שמסר
לו דליו "כמאן דאמ' ליה לך חוק וקני דמי: א"ר יהושע בן לוי "המוכר בית לחבירו
בין

לעולם בחוקס. לנד מקיטת דליו בעי לחחוקי ציה ומיהו להכי מהני מקיטת דאי בחוקה לחודה
בעי למימר ליה לך חוק וקני כ':

